TILSYNSRÅDET FOR KRIMINALOMSORGEN

TILSYNSRAPPORT

Kriminalomsorgen Innlandet avdeling høy sikkerhet, Hamar

2. mars 2026

Innholdsfortegnelse

1. Innledning 3
1.1. Tilsynsrådet for kriminalomsorgen 3
1.2. Gjennomføring av tilsynet 3
2. Tilsynsrådets vurderinger 4
2.1. Om Hamar fengsel og de innsatte 4
2.1.1. Bygningsmessige forhold 4
2.1.2. Dom, varetekt og forvaring 5
2.1.3. Aldersgrupper 5
2.1.4. Innsatte med behov for tolk 6
2.1.5. Innsattes medvirkning 7
2.1.6. Mattilbudet 7
2.2. Aktivitet og tid utenfor cella 7
2.2.1. Dagsplan 7
2.2.2. Aktivitetstilbud 8
2.3. Utelukkelse og selvisolering 10
2.3.1. Innledning 10
2.3.2. Oversikt 10
2.3.3. Begrunnelse i vedtak om utelukkelse 11
2.3.4. To timers meningsfull menneskelig kontakt 12
2.4. Kroppsvisitasjon 12
2.5. Forebygging av selvdrapsrisiko og selvdrap 13
2.6. Kontakt med familie og venner 14
2.6.1. Ringetid 14
2.6.2. Besøk 15
2.7. Progresjon og tilbakeføring 16
3. Tilsynsrådets anbefalinger 17
4. Tilbakemelding og oppfølging 20

1. Innledning

1.1. Tilsynsrådet for kriminalomsorgen

Det nasjonale Tilsynsrådet for kriminalomsorgen er uavhengig i sitt arbeid og kan ikke instrueres om lovtolkning eller skjønnsutøvelse. Tilsynsrådet består av en fast ledelse på tre personer: Verna Rege Nilssen, Oddvar Thorbjørnsen Faltin og Tonje Lilaas Larsen. Den lokale forankringen er videreført gjennom Tilsynsrådets fylkesbaserte sammensetning med lokale medlemmer. Sivilrettsforvaltningen har oppgaven som sekretariat for Tilsynsrådet.

Tilsynsrådet skal føre tilsyn med at personer som er innsatt i kriminalomsorgens institusjoner, behandles i samsvar med gjeldende rett og at deres velferd ivaretas. Tilsynsrådet skal også føre tilsyn med at personer som gjennomfører varetekt eller straff utenfor institusjon, behandles i samsvar med gjeldende rett.

Tilsynsrådet kan ta opp saker av eget tiltak eller etter henvendelse fra innsatte, domfelte, siktede, botlagte, pårørende eller ansatte.

Tilsynsbesøket kan varsles på forhånd eller være uanmeldt. Domfelte og innsatte har rett til å kommunisere fortrolig med Tilsynsrådet og sekretariatet.[1]

Tilsynsrådet og sekretariatet har taushetsplikt etter forvaltningsloven. Taushetsplikten omfatter også forhold av betydning for sikkerheten i kriminalomsorgens institusjoner eller for gjennomføreringen av straff utenfor fengsel.[2]

Det skal skrives en tilsynsrapport etter hvert tilsyn.[3]

1.2. Gjennomføring av tilsynet

Mandag 2. mars 2026 var Tilsynsrådet på tilsyn i Kriminalomsorgen Innlandet avdeling høy sikkerhet, Hamar (heretter Hamar fengsel) fra kl. 09:30 til 17:15.

Følgende personer deltok fra Tilsynsrådet:

- Oddvar Thorbjørnsen Faltin (nestleder).
- Pia Johnsen (lokalt medlem).
- Line Grønland (lokalt medlem).
- Elisabeth Røste (sekretariatet).
- Ane Grindstad (sekretariatet).

Hamar fengsel ble varslet om tilsynsbesøket i brev 7. januar 2026. Det ble innhentet dokumentasjon i forkant og etterkant av tilsynet.

Rapporten bygger i hovedsak på informasjon fra fengselsledelsen, samtaler med ansatte og innsatte, egne observasjoner og mottatt dokumentasjon.

Fengselet bistod velvillig under gjennomføringen av besøket.

Endelig tilsynsrapport ble sendt til Hamar fengsel 23. september 2026.

[1] Straffegjennomføringsloven § 9 a.
[2] Straffegjennomføringsloven § 9 c første ledd.
[3] Forskrift om tilsynsrådet for kriminalomsorgen § 7.

2. Tilsynsrådets vurderinger

2.1. Om Hamar fengsel og de innsatte

2.1.1. Bygningsmessige forhold

Hamar fengsel er et høysikkerhetsfengsel oppført på 1860-tallet. Fengselet er plassert i et sentrums-/boligområde i Hamar. Fengselet er for menn og har plass til 31 innsatte, hvorav seks plasser er på dobbeltcelle. Fengselet har én avdeling, og cellene er fordelt på tre etasjer med en åpen trapp mellom etasjene. Ved enkelte aktiviteter og fellesskap, deles de innsatte opp etter om cella deres ligger på høyre eller venstre side av fengselet.

Cellene er innredet med toalett, vask, et lite kjøleskap, seng, pult og skap. På dobbeltcellene er toalettet inne i en bås, med åpning på toppen og glippe nede ved gulvet. Tilsynsrådet har fått opplyst at den begrensede skjermingen av toalettet på dobbeltcellene kan føre til konflikt blant de innsatte. Tilsynsrådet vurderer at utformingen på toalettavlukket på dobbeltcellene begrenser privatlivet til de innsatte.

De innsatte deler to dusjrom; ett i første etasje og ett i kjelleren. Dusjen i første etasje har vindu ut mot luftegården, som ga innsyn. Dusjen i kjelleren hadde knagger for å henge fra seg klær og håndklær utenfor dusjrommet. For innsatte som ikke ønsker å vise seg avkledd foran medinnsatte kan dette være ubehagelig. Dette kan løses ved at det monteres knagger i dusjrommet og at innsyn begrenses gjennom vinduet.

Tilsynsrådet har fått opplyst at særlig den ene siden av fengselet er plaget med høye temperaturer om sommeren. På varme dager gjaldt det hele fengselet. De innsatte kunne kjøpe vifte til å ha på cella. Tilsynsrådet bemerker at det er fengselets ansvar å sikre at de innsatte soner under tilfredsstillende fysiske forhold. Det bør ikke være opp til de innsattes økonomi å sørge for at innetemperaturen holdes på et akseptabelt nivå.

Fengselet har verken forsterkede celler eller sikkerhetsceller, men en ventecelle i kjelleren. Fengselsledelsen opplyste at denne kun ble benyttet i kortere perioder, og at den ble aldri brukt over natta. Cella var innredet med en stol og et bord. Det var ingen klokke inne på rommet. Tilsynsrådet vurderer at ventecella ikke er egnet for opphold over lengre tid.

Hamar fengsel har en stor luftegård og en mindre luftegård. Den store luftegården har asfaltdekke og er inngjerdet med gjerde og gitter. Omkringliggende boliger har noe innsyn inn i luftegården. Luftegården var innredet med et volleyballnett, en basketballkurv og noen benker. Det var ingen overbygg som skjermet mot nedbør eller ga skygge mot solen. Den mindre luftegården var tilgjengelig for de innsatte i fellesskapstiden, til for eksempel røykepauser. Luftegården har asfaltdekke og er omringet av høye vegger med gitter som dekker over hele luftegården. Videre var luftegården innredet med en benk.

Tilsynsrådet vurderer at luftegården i liten grad er egnet for rekreasjon og fysisk aktivitet. Selv om fengselets bygningsmasse og plassering gir begrensede muligheter, finnes det flere

tiltak som kan bedre kvaliteten på utearealene, som for eksempel å bytte ut deler av asfalten med grøntarealer og bygge overbygg som gir skjerming mot nedbør og sol.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for tilstrekkelig skjerming i forbindelse med toalettbesøk og dusjing.
- forbedrer uteområdene.
- deler ut vifter eller bærbare aircondiotionapparater på cellene uten at de innsatte belastes for det.
- fortsetter å begrense bruken av ventecella slik at den kun brukes til kortere opphold når det er nødvendig.
- monterer en klokke inne på ventecella.

2.1.2. Dom, varetekt og forvaring

Hamar fengsel opplyste at omkring halvparten av de innsatte var varetektsfengslede. På tidspunktet for tilsynet hadde de én innsatt som hadde blitt dømt til forvaring mens han satt varetektsfengslet i Hamar fengsel. Fengselsledelsen opplyste at de sjeldent har forvaringsdømte over lengre tid, men at de har opplevd at det i enkelte tilfeller har tatt tid før forvaringsdømte får plass på forvaringsanstalt.

Tilsynsrådet mener det er bekymringsfullt at forvaringsdømte er innsatt på vanlig fengselsplass. Formålet med forvaringsstraffen er å gi den forvaringsdømte tiltak som muliggjør endring av den adferden som begrunnet forvaringsdommen.[4] Tilsynsrådet vurderer at det er en risiko for at ventetid på forvaringsplass kan skape en unødvendig lang straffegjennomføring for forvaringsdømte. Tilsynsrådet viser ellers til Sivilombudets kritikk av at forvaringsdømte ikke får det straffegjennomføringstilbudet de har krav på.[5]

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- arbeider for rask overføring av forvaringsdømte til forvaringsanstalter.
- sørger for at eventuelle forvaringsdømte får soningsprogresjon.

2.1.3. Aldersgrupper

I 2025 hadde Hamar fengsel totalt 18 personer i aldersgruppen mellom 18 og 24 år. Per 29. januar 2026 hadde de seks innsatte mellom 18 og 24 år. Fengselsledelsen opplyste at Kriminalomsorgen Innlandet verken hadde et ungdomsteam eller en ungdomsansvarlig, og at det ikke var egne aktiviteter for denne aldersgruppen. Fengselet hadde imidlertid en sosialkonsulent som hadde oversikt over de innsatte i aldersgruppen 18 til 24 år, og som hadde tett og jevnlig dialog med kontaktbetjentene til de unge.

Tilsynsrådet har fått opplyst at ungdomsansvarlige rundt om i landet har jevnlige møtepunkter, der det deles erfaringer og kompetanse. Tilsynsrådet vurderer at arbeid med unge i aldersgruppen mellom 18 og 24 år er viktig for å forebygge videre kriminalitet. Et

[4] Forskrift om særreaksjonen forvaring § 2.
[5] SOM-2023-4092.

medlem av nettverket for ungdomsansvarlige i kriminalomsorgen bidra til å styrke dette arbeidet ytterligere.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- jobber for at Kriminalomsorgen Innlandet får en ungdomsansvarlig for unge innsatte mellom 18 og 24 år.

2.1.4. Innsatte med behov for tolk

Tolk skal brukes når «det er nødvendig for å ivareta hensynet til rettssikkerhet eller for å yte forsvarlig hjelp og tjeneste».[6] Sivilombudet har uttalt at god kommunikasjon er sentralt for å ivareta de innsatte, ved at det kan forebygge konflikt, tvangsbruk, selvskading og selvdrap.[7]

Fengselet opplyste at de hadde en del fremmedspråklige innsatte, men at de aller fleste av disse gjorde seg forstått på engelsk. Fengselet hadde to tolkeoppdrag i 2025, med en total kostnad på i underkant av 7 000 kroner. Fengselsledelsen anså selv at tolkebruken var for lav. Videre opplyste de at en del av tolkebruken ikke fremgikk av deres regnskap, for eksempel dersom politiet brukte tolk til forkynnelse av kjennelser og dommer.

Tilsynsrådet har fått opplyst at fengselsansatte i enkelte tilfeller brukte andre innsatte til å tolke og/eller oversette dokumenter.

Tilsynsrådet understreker viktigheten av at innsatte forstår informasjonen fra fengselet og innhold i vedtak som fattes. Det er særlig viktig å vurdere bruk av tolk under kartlegging av nyinnsatte. Enkelte innsatte kan gi uttrykk for at de forstår mer enn de faktisk gjør, og selve innsettelsen kan være en påkjenning som påvirker de innsatte på ulikt vis. Når innsatte er ukjent for fengselet, bør politiet og domstolens bruk av tolk være en indikasjon på at kriminalomsorgen burde gjøre det samme når den innsatte kartlegges. Tilsynsrådet understreker likevel at fengselet har et selvstendig ansvar for å vurdere bruk av tolk.

Andre innsatte bør ikke brukes til å tolke eller oversette for medinnsatte, da dette både kan innebære et brudd på taushetsplikten, at innsatte settes i en vanskelig situasjon og at viktig informasjon feiloversettes.

Basert på opplysningene om at en del fremmedspråklige har vært innsatt i Hamar fengsel, og at politiet ved flere anledninger har brukt tolk til forkynnelse av kjennelser og dommer, vurderer Tilsynsrådet at det er risiko for at Hamar fengsel ikke har benyttet tolk i alle tilfeller hvor det er påkrevd etter tolkeloven.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for at alle innsatte kan gjøre seg forstått med innhold i vedtak og informasjon fra fengselet.
- er særskilt oppmerksom på behovet for tolk ved kartlegging av nyinnsettelser, særlig dersom politiet eller domstolen har benyttet tolk.

[6] Tolkeloven § 6 første ledd andre punktum.
[7] Sivilombudet. *Bruk av tolk i norske fengsler*. Oslo: 24. april 2025, s. 13.

2.1.5. Innsattes medvirkning

Brukermedvirkning er viktig på alle områder, også i fengsel. Tilsynsrådet mener at kriminalomsorgen har mye å hente på å etterspørre synspunkter fra de innsatte, både på driften som den er og ved eventuelle endringer.

Hamar fengsel har hatt en tillitsperson blant de innsatte, men på tidspunktet for tilsynet var tillitspersonen overført til et annet fengsel uten at han var blitt erstattet. Fengselsledelsen opplyste at tillitspersonen velges av de innsatte.

I tillegg opplyste fengselet at de hadde faste ukentlige «trappemøter» med alle innsatte. Tilsynsrådet har fått informasjon om at trappemøtene ikke avholdes hver uke, og at møtene i hovedsak handlet om oppførsel i fengselet og ikke så mye om driften.

Tilsynsrådet vurderer at innsattes involvering og medvirkning er viktig for å fremme samarbeid, forståelse og tillit mellom innsatte og ansatte. Et tillitsvalgtorgan (kontaktutvalg) bør bestå av minst to tillitspersoner sånn at de kan være en støtte for hverandre og sparre om aktuelle saker og problemstillinger. Møter mellom fengselet og tillitsvalgte bør være regelmessige og varslet i god tid slik at de innsatte kan forberede seg. Det bør skrives referat fra møtene.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for å opprette et kontaktutvalg med minst to tillitspersoner.
- sørger for at kontaktutvalget involveres i forkant av beslutninger som berører de innsattes soningshverdag.

Tilsynsrådet ønsker tilbakemelding på

- om Hamar fengsel nå har tillitsperson(er).

2.1.6. Mattilbudet

Maten i Hamar fengsel ble produsert og levert av Kongsvinger fengsel. Maten leveres en gang i uka og ble varmet opp ved middagsserveringen i fengselet. Tilsynsrådet har fått opplyst at maten tidvis var overkokt og av dårlig kvalitet.

Tilsynsrådet vurderer at mat som lages lokalt i fengselet kan føre til et bedre og ferskere mattilbud for de innsatte. Det kan også redusere matsvinn, og derfor være mer bærekraftig. Samtidig kan det bidra med sysselsetting av innsatte som kan få med seg kompetanse og erfaring til løslatelse.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- forbedrer kvaliteten på maten.
- jobber for at maten kan lages lokalt i fengselet.

2.2. Aktivitet og tid utenfor cella

2.2.1. Dagsplan

Etter straffegjennomføringsloven § 17 første ledd har innsatte som utgangspunkt rett til fellesskap med andre innsatte under arbeid, opplæring, program eller andre tiltak, og i

fritiden. Den europeiske torturforebyggingskomiteen (CPT) anbefaler at alle innsatte tilbys minimum åtte timer utenfor cella hver dag.[8]

Hvor mye fellesskap hver enkelt innsatt får, avhenger i hovedsak av dagsplanene til fengselet og særskilte vedtak om utelukkelse fra fellesskap. Også den innsattes valg om ikke å delta i fellesskap (selvisolasjon) har betydning for mengden fellesskap for den innsatte.[9]

Tabellen under viser total utlåsingstid som fremgår av dagsrutinene til Hamar fengsel:

Dag	Høyre side (14 stk.)	Venstre side (9 stk.)	Innsatte med gang- og vasketjenester (8 stk.)
Mandag til torsdag	8 timer og 40 minutter	9 timer og 15 minutter	10 timer og 10 minutter
Fredag	8 timer og 10 minutter	8 timer og 45 minutter	9 timer og 40 minutter
Helg og helligdag	8 timer og 35 minutter	6 timer og 35 minutter	8 timer og 35 minutter
Gjennomsnitt	8 timer og 34 minutter	8 timer og 25 minutter	9 timer og 39 minutter

Fengselsledelsen opplyste at det var få avvik fra den fastsatte dagsrutinen.

Det fremgår av dagsrutinene at antall timer utenfor cella er oppgitt for de som hadde et aktivitetstilbud på dagtid. Fengselsledelsen opplyste imidlertid at alle celler ble låst opp samtidig, slik at de som ikke hadde aktivitetstilbud hadde tilgang til fellesskapsområdet i samme periode. Videre fremgår det av rutinen at alle innsatte som utgangspunkt var utlåst i de samme tidsrommene, med unntak av til middag og fellesskapet på ettermiddag/kveld som var delt opp etter høyre og venstre side av fengselet. Innsatte med gang- og vasketjenester og de som satt på dobbeltcelle hadde dobbelt fellesskap på ettermiddag/kveld.

Tabellen viser at de innsatte som har celle på venstre side av fengselet ikke fikk innfridd CPTs anbefaling om minimum åtte timers fellesskap i helgene.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for at alle innsatte kan tilbringe minst åtte timer utenfor cella hver dag.

2.2.2. Aktivitetstilbud

Etter straffegjennomføringsloven § 18 skal kriminalomsorgen tilrettelegge for at de innsatte får et aktivitetstilbud på dagtid.

Hamar fengsel opplyste at de har 34 sysselsettingsplasser. Plassene fordeles som i tabellen under:

Type arbeid	Oppgaver	Antall plasser
Tillitsarbeid	Renhold	3
	Vaskeri	2
	Bibliotek	1
	Kjøkken	2
Lavterskeltilbud	Diverse håndarbeid og tilrettelagt aktivitet driftet av miljøterapeut	7
	Kjøkken/matkurs	4

[8] Europarådets torturovervåkningskomité. *26th General Report of the CPT*. CPT/ Inf(2017) 5. April 2017, avsnitt 58.
[9] Om utelukkelse og selvisolasjon, se punkt 2.3.

Videregående opplæring	Musikk	4
	Fag og kurs*	11
Totalt		**34**

* Fag innenfor historie, samfunnskunnskap, norsk, engelsk, matematikk, naturfag og restaurant og matfag. Kurs innen grunnleggende dataferdigheter, entreprenørskap, transport og logistikk, salgservice, markedsføring, musikk, matkurs, renhold og sertifisering i varme arbeider.

I 2025 hadde Hamar fengsel en sysselsettingsprosent på 87 %. For flere av sysselsettingstilbudene utgjorde en dags arbeid omkring 3,5 timer. Tilsynsrådet fikk opplyst at fengselet tilrettela aktiviteter og sysselsettingstilbud for enkelte innsatte etter behov. Fengselsledelsen opplyste at en årsak til at enkelte innsatte ikke var sysselsatt, kunne være at de innsatte ikke var motivert og at de likevel fikk være i fellesskapet selv om de ikke var sysselsatt. Hamar fengsel differensierte ikke på dagsatsen for innsatte med tillitsoppgaver og innsatte med annen sysselsetting.

Det er positivt at Hamar fengsel har fokus på å tilrettelegge sysselsetting og aktivitet etter de innsattes behov og forutsetninger. Tilsynsrådet vurderer imidlertid at 3,5 timer sysselsetting om dagen er svært lite. Sysselsettingen av innsatte er viktig for de innsattes progresjon, videreutvikling av ferdigheter og ivaretakelse av normalitetshensynet.[10]

Tilsynsrådet har fått opplyst at aktivitetstilbudet i fengselet er begrenset, og at særlig helgene kan oppleves lange. I fellesskapstiden på ettermiddag og kveld kunne de innsatte benytte seg av treningsrommene, aktivitetsrommet og kjøkkenet i fjerde etasje. Kjøkkenet var godt utstyrt med diverse kjøkkenmaskiner og kjøkkenutstyr. Videre hadde de innsatte 1,5 time luft på dagtid i hverdagene, 1,5 time luft på dagtid i helger og helligdager om sommeren og 1 time luft i helger og helligdager om vinteren.[11] Biblioteket var åpent hver dag både på dagtid og om kvelden. Aktivitetsrommet var innredet med biljardbord, bordtennisbord, piano og keyboard. Apparatene på treningsrommet bar preg av slitasje, blant annet ved at wirene var slitte. Tilsynsrådet vurderer at vedlikehold av treningsutstyr er nødvendig både for å opprettholde treningstilbudet og for å ivareta sikkerheten til de innsatte.

Ved Hamar fengsel mottar alle som deltar i sysselsettingen samme beløp i dagpenger, uavhengig av oppgave. Dette gjelder for alle fengslene i Innlandet. Etter hva Tilsynsrådet er kjent med, er det flere fengsler andre steder som har en praksis med at innsatte med særlige tillitsoppgaver får et noe høyere kronebeløp per dag. Dette gjelder i hovedsak oppgaver som avdelingsassistent (ganggutter), kjøkkenassistent og vaskeriassistent. Vi mener det er uheldig med ulik praksis i ulike fengsler, da det kan bidra til økt misnøye blant innsatte.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- utvider sysselsettingstiden.
- ser på mulighetene for å gi høyere dagsats til innsatte med tillitsoppgaver i fengselet.
- tilrettelegger for felles aktiviteter, driftet av enten innsatte selv eller aktivitør, både i ukedagene og i helgene.
- sørger for jevnlig kontroll og vedlikehold av treningsutstyr og -apparater.

[10] Ot.prp. nr. 5 (2000–2001) s. 70.
[11] Se punkt 2.1.1. om utformingen av luftegården.

2.3. Utelukkelse og selvisolering

2.3.1. Innledning

Etter straffegjennomføringsloven § 37 kan fengselet beslutte å utelukke en innsatt i visse situasjoner, der mindre inngripende tiltak ikke er tilstrekkelige. Utelukkelsen må være nødvendig for å forebygge en uønsket situasjon, og skal ikke brukes som en reaksjon på den innsattes atferd.[12] Det skal besluttes delvis utelukkelse dersom det anses tilstrekkelig.

Fengselet skal også fatte vedtak om utelukkelse dersom den innsatte selv ikke ønsker å være en del av fellesskapet, men heller holder seg for seg selv på cella (selvisolasjon).[13]

Utelukkelsen skal ikke opprettholdes lenger enn nødvendig, og det skal påses at ingen blir «påført unødig skade eller lidelse».[14]

Innsatte som er utelukket fra fellesskapet, enten av fengselet eller av eget ønske, skal tilbys minimum to timer meningsfull menneskelig kontakt hver dag.[15] Mandela-reglene stiller krav til hva slags kontakt som anses som «meningsfull».[16] Også innlåsing av kortere varighet enn 22 timer kan være i strid med menneskerettighetene.[17]

2.3.2. Oversikt

Hamar fengsel har sendt oversikt over antall utelukkelser fra 2019 og fram til 29. januar 2026. Det totale antallet utelukkelser i denne perioden fremgår av tabellen under:

Årstall	Antall utelukkelser	Årstall	Antall utelukkelser
2019	29	**2023**	15
2020	53	**2024**	15
2021	18	**2025**	65
2022	14	**2026**	30*

*Tallene gjelder for perioden fram til 29. januar 2026.

Tallene viser at antall utelukkelser i perioden 2021 til 2024 holdt seg nokså stabilt på rundt 15 utelukkelser i året. Grunnlaget for utelukkelse i disse periodene var i hovedsak utelukkelse som forebyggende tiltak,[18] men også utelukkelse som følge av brudd ved straffegjennomføringen ble anvendt.[19]

Antallet utelukkelser økte betraktelig i 2025, og var per januar 2026 høyt sammenlignet med tidligere år. Dokumentasjonen viser at mesteparten av utelukkelsene i 2025 og i januar 2026 skyldtes utelukkelse på grunn av bygnings- og bemanningsmessige forhold.[20] Totalt 81 utelukkelser i 2025 og fram til 29. januar 2026 skyldes tre tilfeller av utelukkelse på grunn av

[12] Ot.prp. nr. 5 (2000–2001) s. 164 og Johannes Flisnes Nilsen «Karnov lovkommentar til straffegjennomføringsloven § 37» i note 2 à jour 19. juni 2024.
[13] Straffegjennomføringsloven § 37 niende ledd.
[14] Straffegjennomføringsloven § 37 fjerde ledd og sjuende ledd første punktum.
[15] Europarådet. *Report to the Norwegian Government on the visit to Norway carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 28 May to 5 June 2018*. CPT/Inf (2019) 1. Strasbourg: 17. januar 2019, avsnitt 82.
[16] Uttrykket må tolkes i god tro og det kan ikke begrenses til kontakt som følger av fengselets rutiner, etterforskning eller medisinsk nødvendighet, jf. Penal Reform International og Human Rights Centre University of Essex. *Essex Paper 3: Initial Guidance on the Interpretation and Implementation of the UN Nelson Mandela Rules*. 2017, s. 88 og 89.
[17] LB-2024-181288.
[18] Straffegjennomføringsloven § 37 første ledd.
[19] Straffegjennomføringsloven § 39.
[20] Straffegjennomføringsloven § 37 niende ledd.

bygnings- og bemanningsmessige forhold, der mer eller mindre hele fengselet stenges ned (såkalt «cellefengsel»). I slike situasjoner skal fengselet fatte vedtak om utelukkelse for hver av de innsatte som blir berørt av sitasjonen. Øvrige utelukkelser i 2025 var med grunnlag i innsattes eget ønske (ett tilfelle),[21] for å opprettholde ro, orden og sikkerhet (sju tilfeller)[22] og utelukkelse som følge av brudd ved straffegjennomføringen (fire tilfeller).[23]

Fengselsledelsen opplyste at det har vært økende bruk av kollektiv utelukkelse eller cellefengsel, og at det var særlig kritisk høsten 2025. De opplyste at de hadde fem tilfeller av kollektiv utelukkelse eller cellefengsel i 2025 som følge av lav bemanning og/eller uønskede hendelser. Grunnen til at ikke alle disse tilfellene fremgår av den oversendte dokumentasjonen, var at de ikke fattet vedtak dersom utelukkelsen varte mindre enn en time.

Tilsynsrådet uttrykker stor bekymring for den økte bruken av kollektiv utelukkelse og cellefengsel ved Hamar fengsel. Selv om utelukkelsene før jul i 2025 var av kortere varighet (henholdsvis 2 timer og 1 time og 15 minutter), har vi merket oss at utelukkelsen i januar 2026 var betraktelig lenger på 16 timer og 15 minutter. Videre vurderer vi at alle beslutninger om utelukkelse av innsatte alltid bør nedtegnes og begrunnes opp mot vilkårene i loven. Vi viser til at dette sikrer notoritet og etterprøvbarhet. Det er samtidig viktig at alle tilfeller av cellefengsel og utelukkelse registreres, slik at man kan følge med på utviklingen. Vi finner det noe uklart om beslutninger om kollektiv utelukkelse og cellefengsel på inntil én time er nedtegnet, registret og begrunnet.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- reduserer antall utelukkelser.
- jobber for å øke fengselets bemanning.

Tilsynsrådet ønsker tilbakemelding på

- hvordan fengselet registrerer tilfeller av utelukkelser og cellefengsel på inntil én time.

2.3.3. Begrunnelse i vedtak om utelukkelse

For å ivareta den utelukkede sin rett til å klage på vedtaket, samt skape forutsigbarhet frem i tid, er det viktig at vedtakene inneholder konkrete begrunnelser for hvordan alle vilkår er innfridd.

I forbindelse med tilsynet fikk Tilsynsrådet oversendt Hamar fengsels to siste vedtak om hel utelukkelse for å opprettholde ro, orden og sikkerhet i fengselet.[24]

Det ene vedtaket beskriver en konkret hendelse, med utagering og truende atferd, som bakgrunn for utelukkelse. Det andre vedtaket viser til at den innsatte hadde vært utelukket på grunnlag av brudd ved straffegjennomføringen etter en hendelse dagen før,[25] og at han samme dag hadde fått forhåndsvarsel om at han ville bli overført til et annet fengsel. På grunn av hendelsen dagen før, ble det vurdert at den innsatte ikke kunne ha fellesskap på grunn av sikkerhetsmessige årsaker.

[21] Straffegjennomføringsloven § 37 niende ledd.
[22] Straffegjennomføringsloven § 37 første ledd bokstav e.
[23] Straffegjennomføringsloven § 39.
[24] Straffegjennomføringsloven § 37 første ledd bokstav e.
[25] Straffegjennomføringsloven § 39.

Tilsynsrådet vurderer at vedtakene har mangelfull begrunnelse for hvorfor utelukkelsen er nødvendig for å opprettholde ro, orden og sikkerhet. Det første vedtaket er tilbakeskuende, og viser ikke til hva slags situasjon utelukkelsen er ment å forebygge frem i tid. Det andre vedtaket er også tilbakeskuende, og konkretiserer ikke hva slags sikkerhetsmessige årsaker utelukkelsen er ment å avverge. Begge vedtak mangler dessuten en vurdering av nødvendigheten av utelukkelsen, om utelukkelsen var forholdsmessig og om det var vurdert mindre inngripende tiltak. Det foreligger heller ingen nedtegnelser av om det er vurdert tiltak som kunne gjøre utelukkelsen mindre belastende for den innsatte.

Tilsynsrådet understreker at mangelfull begrunnelse skaper usikkerhet om hvilke vurderinger som er foretatt og øker risikoen for uriktige beslutninger. Begrunnelsen er også avgjørende for at den innsatte skal ha en reell mulighet til å få overprøvd fengselets vurderinger. Mangelfull begrunnelse i vedtak om utelukkelse påvirker på denne måten den innsattes rettssikkerhet i en svært sårbar situasjon.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sikrer at ingen innsatte utelukkes fra fengselet med mindre vilkårene er oppfylt.
- sikrer at alle vedtak om utelukkelse inneholder en tilstrekkelig begrunnelse som viser at vilkårene er oppfylt.

2.3.4. To timers meningsfull menneskelig kontakt

Hamar fengsel registrerte 14 tilfeller der innsatte fikk mindre enn to timer meningsfull menneskelig kontakt i 2025. I 13 av disse avvikene fremgår det at det skyltes at den innsatte takket nei til aktivitetstilbud. Ett avvik er registrert som følge av at den innsatte ikke fikk tilbud om minimum to timer meningsfull menneskelig kontakt. Alle avvikene er registrert som mindre alvorlige.

Tilsynsrådet vurderer at det er positivt at det kun er registrert ett avvik på at en innsatt ikke har fått tilbud om minimum to timer meningsfull menneskelig kontakt i løpet av et døgn. Samtidig stiller vi spørsmål ved at alle bruddene er kategorisert som mindre alvorlige. Vi viser til at innsatte som får mindre enn to timer meningsfull menneskelig kontakt som utgangspunkt har svært lite sosial kontakt, og at selvisolering kan være et symptom på isolasjonsskader eller andre utfordringer hos den innsatte.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- jobber for å motivere isolerte innsatte til å motta tilbud om aktivitet.
- ser på rutinene for vurdering av alvorlighetsgrad når det registreres avvik.

2.4. Kroppsvisitasjon

Etter straffegjennomføringsloven § 28 kan kriminalomsorgen kroppsvisitere innsatte for å forebygge uorden eller straffbar handling. Kroppsvisitasjon skal kun gjennomføres dersom mindre inngripende alternativer ikke er aktuelle.[26] Kroppsvisitasjoner skal alltid gjennomføres trinnvis og det skal alltid begrunnes og journalføres i Kompis.[27]

[26] LG-2019-161767.
[27] Kriminalomsorgsdirektoratet. *Foreløpige føringer om undersøkelse av innsatte – kroppsvisitasjon*, 21. september 2020.

Hamar fengsel opplyste at de foretar en konkret vurdering av om innsatte skal visiteres. De fleste nyinnsatte gjennomgikk trinnvis nakenvisitering. Trinnvis visitering betyr at innsatte ikke er naken på overkroppen og underkroppen samtidig.

Tilsynsrådet har fått oversendt fem journalnotater fra beslutninger om kroppsvisitasjon. Tre gjaldt innsatte som var overført fra et annet fengsel. To av visitasjonene ble begrunnet i lite kjennskap til den innsatte og én ble begrunnet med at innsatte var overført fra fengsel med lavt sikkerhetsnivå. Det ble ikke gjort funn ved noen av disse visiteringene.

Hamar fengsel har ikke kroppsskanner. Tilsynsrådet mener at fengselet bør skaffe dette. Så lenge fengselet ikke har kroppsskanner, bør innsatte som overføres fra et annet fengsel med kroppsskanner undersøkes i det fengselet som den innsatte forlater. Visitering helt ned til bar hud er svært inngripende, selv om det foretas trinnvis.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- anskaffer kroppsskanner.
- sørger for at det gjøres en konkret vurdering av om innsatte skal kroppsvisiteres.
- reduserer bruken av kroppsvisitering.

2.5. Forebygging av selvdrapsrisiko og selvdrap

Hamar fengsel opplyste at de ikke hadde tilfeller av selvdrap, selvdrapsforsøk eller alvorlig selvskading i løpet av 2025.

Det fremgår av innkomstkartleggingsskjemaet at innsatte som svarer bekreftende på et eller flere spørsmål som tilsier forhøyet risiko for selvdrap, skal følges opp med tiltak. Videre fremgår det av skjemaet at innsatte som svarer bekreftende på at de i løpet av de siste dagene har ønsket eller forsøkt å ta sitt eget liv, skal ha tilsyn fram til helsepersonell har vurdert tilstanden.

Tilsynsrådet har innhentet de fem siste innkomstkartleggingene forut for 29. januar 2026. I fire av skjemaene er det krysset av for faktorer som indikerte risiko for selvdrap eller selvskading. I kun to av disse er det krysset «ja» på at det er funnet risikofaktorer for selvdrap. Fengselet opprettet tiltaksplan for kun én av de fire innsatte.

Tilsynsrådet innhentet også de fem siste tiltaksplanene forut for 29. januar 2026. Samtlige har som tiltak at den innsatte skal ha samtale med helseavdelingen. I fire av tiltaksplanene var dette eneste tiltak, mens den siste planen i tillegg hadde et tiltak om fortløpende samtaler.

Tilsynsrådet vurderer at kartleggingen av de innsatte ved innkomst er svært viktig. Nyinnsatte kan være svært sårbare, og det er viktig at det gjøres grundige kartlegginger og at vurderinger nedtegnes. Kartleggingsskjemaene bør fylles ut med relevant informasjon knyttet til de aktuelle spørsmålene slik at det gir best mulig grunnlag for videre oppfølging med eventuell tiltaksplan. Dette kan for eksempel være informasjon om når den innsatte sist selvskadet eller når den innsatte var i kontakt med psykisk helsevern.

Tiltaksplanene er et viktig verktøy for å følge opp sårbare innsatte. Tilsynsrådet ser med bekymring på at fengselet ikke alltid oppretter tiltaksplan slik rutinen tilsier. Tiltaksplanene bør utarbeides ut ifra den innsattes situasjon med grunnlag i de identifiserte risikoene, og skal gjøres i samarbeid med helsetjenesten.[28] Fengselet skal vurdere sammensatte tiltak,

[28] Kriminalomsorgsdirektoratet, *Forebygging og håndtering av selvskading, selvmordsforsøk og*

som for eksempel kan inkludere innhenting av samtykke for bedre informasjonsutveksling og samhandling med helsetjenesten, tilrettelegging for kontakt med nærstående på utsiden av fengselet og tilpassing av aktivitetstilbudet i fengselet. Samtale med helse bør være en integrert del av innkomsten og bør dermed ikke anses som et eget tiltak. For å sikre oppfølgingen av den innsatte bør gjennomførte tiltak dokumenters i Kompis-journalen til den innsatte.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for riktig utfylling av kartleggingsskjemaet ved innkomst, og at skjemaene inneholder relevant informasjon knyttet til spørsmålene i skjemaet.
- sørger for å følge opp kartleggingen med en individuelt utformet tiltaksplan i alle tilfeller hvor det identifiseres risiko for selvdrap eller selvskading.
- samarbeider med helsetjenesten ved utformingen av tiltaksplanen.
- sørger for å spørre innsatte med forhøyet risiko om samtykke til utveksling av informasjon med helsetjenesten.
- dokumenterer gjennomføringen av iverksatte tiltak i Kompis-journalen.
- fortløpende vurderer effekten av tiltakene.
- sørger for at innsatte som har forhøyet risiko for selvdrap og selvskading blir møtt med økt menneskelig kontakt, omsorg og aktivisering.

2.6. Kontakt med familie og venner

2.6.1. Ringetid

Det følger av straffegjennomføringsloven at innsatte som hovedregel skal kunne motta besøk og benytte telefon for å ringe innenfor tilmålt ringetid.[29] Det er videre vanlig at innsatte tilbys mulighet til å gjennomføre digitalt besøk ved bruk av nettbrett i fengsel (videosamtaler).

All innskrenkning av innsattes rettigheter skal begrunnes, også kontakt med folk på utsiden. Kontakt med familie og venner er viktig, både under soningen og ved tilbakeføring til samfunnet. Den innsattes nettverk utenfor fengselet, særlig mindreårige barn, kan dessuten ha et eget behov for kontakt med den innsatte. Den europeiske torturforebyggingskomiteen (CPT) har anbefalt at de innsattes mulighet for kontakt med omverden utvides.[30]

Innsatte ved Hamar fengsel hadde en telefon på deling. De hadde normalt 30 minutter ringetid i løpet av en uke, mens innsatte med mindreårige barn kunne få 10 minutter ekstra ringetid hver uke. Fengselsledelsen vurderte at ringetiden var begrenset.

Tilsynsrådet mener at 30 minutter ringetid per uke innebærer en svært begrenset mulighet til å opprettholde kontakt med nærstående. Slik vi ser det er 30 minutter ringetid i uka er et minimum.[31] Det er anledning for fengselet å tillate innsatte mer ringetid på generelt grunnlag, i tillegg til flere minutter i særlige tilfeller. Vi forstår at det vil kreve flere ressurser om innsatte med telefonkontroll skal kunne ringe mer, samtidig mener vi at det ikke bør begrense muligheten for alle. Ved anskaffelse av flere telefoner, vil det være mulig å øke ringetiden på generelt grunnlag.

---

selvskading, 5. november 2018, punkt 5.

[29] Straffegjennomføringsloven §§ 31 og 32.

[30] Europarådet. *Report to the Norwegian Government on the visit to Norway carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 21 to 31 May 2024*. CPT/Inf (2025) 03. Strasbourg: 21. januar 2025, avsnitt 141.

[31] Straffegjennomføringsforskriften § 3-29 andre ledd.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- utvider ringetiden.
- anskaffer flere telefoner.

2.6.2. Besøk

Hamar fengsel har ett ordinært besøksrom og ett besøksrom med glassvegg. Tilsynsrådet har fått opplyst at besøksrommet med glassvegg kunne benyttes til videobesøk.

Det ordinære besøksrommet er lite, og var innredet med to stoler, en sofa og ett bord. Stolene var svært slitte, og fengselsledelsen opplyste at de håpet å bestille nytt møblement inneværende år.

Tilsynsrådet vurderer at besøksrommet er lite egnet for besøk av barn. Rommet opplevdes som svært trangt og begrenset dermed muligheten for samvær med aktive barn.

Hamar fengsel hadde besøkstid på onsdag, fredag, lørdag og søndag. Fengselet kunne gjennomføre tre besøk på onsdager og fredager, og fem besøk på lørdager og søndager. Hamar fengsel hadde fire nettbrett for videobesøk. Videobesøk ble også gjennomført på besøksrommet, slik at videobesøk kunne gå på bekostning av fysiske besøk. Dette innebærer at som utgangspunkt kunne kun 16 av de innsatte motta besøk i løpet av en uke. Fengselsledelsen opplyste at grunnen til at videobesøk ikke kunne gjennomføres på cella var at enkelte celler hadde utsyn mot luftegården.

Besøkende kunne ringe på mandag den aktuelle uka for å bestille besøk. Som hovedregel var det prinsippet om «første mann til mølla» som gjaldt. Samtidig ga fengselet uttrykk for at de til en viss grad forsøkte å tilrettelegge for at innsatte med mindreårige barn, eller som stod i en særlig krevende situasjon, fikk fysisk besøk om de ønsket det.

Dersom noen av besøksavtalene ikke var fylt opp, kunne besøkende ringe igjen på torsdag og bestille enda ett besøk.

Tilsynsrådet vurderer at det er positivt at Hamar fengsel tar individuelle hensyn overfor innsatte når det er nødvendig. Dette kan bidra til å gjøre soningsforholdene enklere for både innsatte med særlige utfordringer og hans familie. Samtidig vurderer Tilsynsrådet at fengselet har et særskilt ansvar for å sørge for at alle innsatte får muligheten til å ha besøk. Vi vurderer at et prinsipp om «første mann til mølla» kan føre til en skjev fordeling av besøkene. Videre vurderer vi at videobesøk gjennomført på cellene kan frigjøre kapasitet til å gjennomføre flere besøk. Vi viser til at luftegården kun brukes i et begrenset tidsrom, slik at besøkene kan legges utenom dette tidsrommet, og at nettbrettet kan stilles inn slik at bakgrunnen på bildeoverføringen blir uskarp.

Tilsynsrådet vurderer dessuten at barn kan ha et særskilt informasjonsbehov når foreldre sitter fengslet. Barn som kommer på besøk hadde kun tilgang til besøksrommet, og hadde ellers ingen mulighet for å se hvordan det så ut på innsiden av fengselet. Dette kan gi rom for

at barna danner egne bilder av hvordan foreldre har det på innsiden av fengselet. Videobesøk på cella kan til en viss grad ha avhjulpet dette.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for at alle innsatte har lik mulighet for besøk.
- ser på muligheten for at videobesøk kan gjennomføres andre steder enn på besøksrommet.
- utarbeider en bildebok eller lignende med bilder fra innsiden av fengselet, som skal bidra til å skape større forståelse for særlig barn om hvordan innsiden av fengselet ser ut.
- sørger for at møbler og besøksfasiliteter holder en tilfredsstillende standard, herunder at nedslitt møblement skiftes ut.
- sørger for at besøksfasilitetene tilrettelegger for samvær med barn i alle aldre.

2.7. Progresjon og tilbakeføring

Det fremgår av Kriminalomsorgen i Innlandet sin tredje tertialrapport for 2025 at Hamar fengsel hadde et målkrav om 15 BRIK-kartlegginger i 2025, men gjennomførte kun 6. Fengselet hadde 52 løslatelser direkte fra fengselet i løpet av 2025. Av disse sonet 26 personer dom og de resterende 26 var innsatt i varetekt.

Tilsynsrådet vurderer at en godt gjennomført BRIK-kartlegging kan bidra til å sikre en god tilbakeføring til samfunnet etter soning. Dette illustreres i en av BRIK-kartleggingene Hamar fengsel oversendte i forbindelse med tilsynet, hvor det fremgår at den innsatte fant at samtalen hjalp ham med å se muligheter etter soning, og den ansatte fant at samtalen gjorde at de ble bedre kjent. Tilsynsrådet vurderer at gode kartlegginger fordrer at spørsmålene gjennomgås grundig, og at det utfylles med informasjon der hvor skjemaet åpner for utdyping. Det bør også gjøres konkrete vurderinger av aktuell oppfølging eller henvisning av den innsatte.

Tilsynsrådet fikk opplyst at mange innsatte ikke ønsker overføring til soning på lavere sikkerhetsnivå, ettersom flere av disse enhetene har dobbeltrom.[32] Tilsynsrådet mener at det er uheldig at innsatte blir værende lenger på høysikkerhet enn det som er nødvendig på grunn av at de selv ikke ønsker overføring til institusjoner med lavt sikkerhetsnivå. Fengselet bør vurdere om innsatte i slike tilfeller heller kan overføres til soning utenfor fengsel med elektronisk kontroll.

Tilsynsrådet vurderer at det lave antallet BRIK-kartlegginger og det høye antallet løslatelser direkte fra høysikkerhetsavdeling kan tyde på at Hamar fengsel bør styrke sitt systematiske arbeid med soningsprogresjon ved bruk av kartleggingsverktøyene som foreligger.

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sikrer at alle innsatte har progresjon i tilbakeføringsarbeidet.
- sikrer at ingen innsatte sitter på høysikkerhetsfengsel lenger enn nødvendig.
- sørger for god kartlegging av alle innsatte.

[32] For eksempel har Kriminalomsorgen Innlandet, avd. lavere sikkerhet, Ilseng i hovedsak dobbeltrom.

3. Tilsynsrådets anbefalinger

Tilsynsrådet mener at Hamar fengsel må sørge for at innsattes rettigheter og velferd ivaretas, uavhengig av overordnede rammebetingelser. Våre anbefalinger og punkter vi ønsker tilbakemelding på gjentas her:

Bygningsmessige forhold

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for tilstrekkelig skjerming i forbindelse med toalettbesøk og dusjing.
- forbedrer uteområdene.
- deler ut vifter eller bærbare aircondiotionapparater på cellene uten at de innsatte belastes for det.
- fortsetter å begrense bruken av ventecella slik at den kun brukes til kortere opphold når det er nødvendig.
- monterer en klokke inne på ventecella.

Dom, varetekt og forvaring

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- arbeider for rask overføring av forvaringsdømte til forvaringsanstalter.
- sørger for at eventuelle forvaringsdømte får soningsprogresjon.

Aldersgrupper

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- jobber for at Kriminalomsorgen Innlandet får en ungdomsansvarlig for unge innsatte mellom 18 og 24 år.

Innsatte med behov for tolk

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for at alle innsatte kan gjøre seg forstått med innhold i vedtak og informasjon fra fengselet.
- er særskilt oppmerksom på behovet for tolk ved kartlegging av nyinnsettelser, særlig dersom politiet eller domstolen har benyttet tolk.

Innsattes medvirkning

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for å opprette et kontaktutvalg med minst to tillitspersoner.
- sørger for at kontaktutvalget involveres i forkant av beslutninger som berører de innsattes soningshverdag.

Tilsynsrådet ønsker tilbakemelding på

- om Hamar fengsel nå har tillitsperson(er).

Mattilbudet

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- forbedrer kvaliteten på maten.
- jobber for at maten kan lages lokalt i fengselet.

Dagsplan

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for at alle innsatte kan tilbringe minst åtte timer utenfor cella hver dag.

Aktivitetstilbud

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- utvider sysselsettingstiden.
- ser på mulighetene for å gi høyere dagsats til innsatte med tillitsoppgaver i fengselet.
- tilrettelegger for felles aktiviteter, driftet av enten innsatte selv eller aktivitør, både i ukedagene og i helgene.
- sørger for jevnlig kontroll og vedlikehold av treningsutstyr og -apparater.

Utelukkelse og selvisolering

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- reduserer antall utelukkelser.
- jobber for å øke fengselets bemanning.
- sikrer at ingen innsatte utelukkes fra fengselet med mindre vilkårene er oppfylt.
- sikrer at alle vedtak om utelukkelse inneholder en tilstrekkelig begrunnelse som viser at vilkårene er oppfylt.
- jobber for å motivere isolerte innsatte til å motta tilbud om aktivitet.
- ser på rutinene for vurdering av alvorlighetsgrad når det registreres avvik.

Tilsynsrådet ønsker tilbakemelding på

- hvordan fengselet registrerer tilfeller av utelukkelser og cellefengsel på inntil én time.

Kroppsvisitasjon

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- anskaffer kroppsskanner.
- sørger for at det gjøres en konkret vurdering av om innsatte skal kroppsvisiteres.
- reduserer bruken av kroppsvisitering.

Forebygging av selvdrapsrisiko og selvdrap

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for riktig utfylling av kartleggingsskjemaet ved innkomst, og at skjemaene inneholder relevant informasjon knyttet til spørsmålene i skjemaet.
- sørger for å følge opp kartleggingen med en individuelt utformet tiltaksplan i alle tilfeller hvor det identifiseres risiko for selvdrap eller selvskading.
- samarbeider med helsetjenesten ved utformingen av tiltaksplanen.
- sørger for å spørre innsatte med forhøyet risiko om samtykke til utveksling av informasjon med helsetjenesten.
- dokumenterer gjennomføringen av iverksatte tiltak i Kompis-journalen.
- fortløpende vurderer effekten av tiltakene.
- sørger for at innsatte som har forhøyet risiko for selvdrap og selvskading blir møtt med økt menneskelig kontakt, omsorg og aktivisering.

Ringetid

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- utvider ringetiden.
- anskaffer flere telefoner.

Besøk

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sørger for at alle innsatte har lik mulighet for besøk.
- ser på muligheten for at videobesøk kan gjennomføres andre steder enn på besøksrommet.
- utarbeider en bildebok eller lignende med bilder fra innsiden av fengselet, som skal bidra til å skape større forståelse for særlig barn om hvordan innsiden av fengselet ser ut.
- sørger for at møbler og besøksfasiliteter holder en tilfredsstillende standard, herunder at nedslitt møblement skiftes ut.
- sørger for at besøksfasilitetene tilrettelegger for samvær med barn i alle aldre.

Progresjon og tilbakeføring

Tilsynsrådet anbefaler at Hamar fengsel

- sikrer at alle innsatte har progresjon i tilbakeføringsarbeidet.
- sikrer at ingen innsatte sitter på høysikkerhetsfengsel lenger enn nødvendig.
- sørger for god kartlegging av alle innsatte.

4. Tilbakemelding og oppfølging

Hamar fengsel har fått mulighet til å kommentere faktaopplysningene i rapporten innen 9. september 2026. Fengselet er oversendt rapporten 23. september 2026, og bedt om å redegjøre for sin oppfølging av rapportens anbefalinger innen 21. oktober 2026.